MAQS LAW FIRM

HÖGSKOLAN I GÄVLE
2008 -10- 22
Dnr: 10-734/08

PROMEMORIA

Till: Maj-Britt Johansson och Kristina Haesert, Högskolan i Gävle
Från: Anders Stening och Malin Wallin, MAQS Law Firm Advokatbyrå
Dnr: 104670.2.10055
Datum: 2008-10-16
Angående: Rekrytering av kinesiska studenter

---

1 Bakgrund

1.1 I ett antal artiklar i Arbetarbladet har förekommit uppgifter om att kinesiska studenter betalat studie- och/eller antagningsavgifter i anknytning till studier vid Högskolan i Gävle ("HiG"). Artiklarna har angetts basera sig på uppgifter från flera kinesiska studenter och flera personer med anknytning till HiG utpekas som personligt ansvariga.

1.2 Artiklarna har lett till att HiGs Kinaprogram ifrågasatts. Högskoleverket har initierat ett tillsynsärende och HiG har beslutat utreda de faktiska omständigheterna.

2 Uppdraget

2.1 Uppdraget har bestått i att utreda rekryteringen i vid bemärkelse av kinesiska studenter till HiG. Framförallt har frågan gällt om det förekommit studie- och/eller antagningsavgifter som kan anses strida mot svensk rätt.

2.2 Ärendet hos Högskoleverket aktualiserar dessutom följande frågor.

- Utformningen av HiGs samarbetsavtal med kinesiska universitet.
- Rutinerna för kvalitetssäkring av samarbetet och frågan om kinesiska universitet, ur ett svenskt perspektiv, tagit rimliga avgifter i förhållande till den service som erbjudits studenter med intresse för studier vid HiG.
- Informationsgivningen till kinesiska studenter, framförallt information som tillhandahållits på kinesiska samt om denna klargjort att högre utbildning i Sverige är avgiftsfri och att det är möjligt att ansöka på egen hand.
- Antagningen av kinesiska studenter bl.a. avseende behörighetskontroll och urvalsgrunder.

MAQS LAW FIRM

3 Rättslig grund

3.1 Enligt 1 kap. 10 § Högskoleförordningen (1993:100) ("HF") ska utbildningen vid högskolorna vara avgiftsfri för studenterna.

3.2 Enligt 6 kap. 15 och 17 §§ HF får högskolorna, utöver grundläggande behörighet, ställa krav på vissa förkunskaper och andra villkor för att en student ska bli antagen till en kurs. Dessa krav ska fastställas i kursplan respektive utbildningsplan för den aktuella utbildningen och ska tillämpas lika för alla studenter (jfr 1 kap. 9 § HF).

3.3 Svensk rätt möjliggör således inte att högre eller lägre krav ställs på en kinesisk student än på en svensk student vid antagning till utbildning. Inte heller kan andra avgifter tas ut än de som tas ut av svenska studenter.

4 Genomförandet av utredningen

4.1 Samtliga personer som implicerats som delaktiga i oegentligheter inom Kinaprogrammet har intervjuats. Därutöver har flera kinesiska studenter intervjuats. Vi har även haft kontakt med journalister avseende information om bakgrunden. Genom Arbetarbladet har vi förmedlat vår önskan om kontakt med dem som lämnat uppgifter till grund för artiklarna varvid uttryckligen utlovats att deras identitet inte skulle röjas. Ingen av dessa personer har dock, trots att höstterminens början avvaktats, tagit kontakt.

4.2 Utöver ovan nämnda intervjuer, utgörs underlaget till utredningen av nämnda artiklar, HiGs hemsida samt HiGs interna dokument om Kinaprogrammet.

5 Vad som framkommit i utredningen

Artiklarna i Arbetarbladet

5.1 I Arbetarbladets artiklar har bl.a. följande påståenden gjorts.

- Rekryteringen av studenter inom Kinaprogrammet är i total avsaknad av kontroll samt involverar korruption och olagliga avgifter.
- Studenterna har tvingats betala motsvarande 20 000 – 40 000 SEK för en utbildningsplats vid HiG. Avgifterna har varierat beroende på region.
- Studenterna har inte fått information om vad avgifterna avser.
- HiG har använt sig av agenter/förmedling för studentantagningen.

- HiG har i sin information, utöver hänvisning till partneruniversiteten i Kina, hänvisat till ett kontor i Peking som garanterat antagning till HiG oavsett behörighet förutsatt ovan nämnda betalning.
- Avgifterna har betalats till HiG och/eller företrädare för HiG vilka således är involverade i oegentligheter avseende Kinaprogrammet.
- Partneruniversiteten tar avgifter av sina studenter för att skicka dem till HiG och HiG har fått del av dessa avgifter.
- Studenternas förkunskaper är så bristande att de inte kan anses uppfylla behörighetskraven.

Avtalen

5.2 HiG har samarbetsavtal med flera universitet i Kina enligt i princip likalydande avtal. Av avtalen i nu aktuell lydelse, framgår bl.a. följande.

5.3 Avtalet är begränsat till samarbete med det universitet och för de program som avtalet gäller. Inget utrymme lämnas för anlitande av agenter eller förmedlingar för tillhandahållande av studieplatser enligt avtalet.

5.4 Partneruniversitetet ansvarar för urval och nominering av studenter som uppfyller grundläggande krav för att studera vid HiG. HiG ansvarar för den slutliga prövningen och formell antagning av studenterna varefter partneruniversitetet underrättas om vem som antagits. För att komma i fråga måste studenten visa examensbetyg från gymnasieutbildning och intyg om kunskaper i engelska motsvarande minst TOEFL 550 poäng. För sökande till masterprogram krävs även examensbevis från universitet.

5.5 Antagna studenterna får samma tillgång till campus som svenska studenter och lyder under samma regler som dessa.

5.6 Beträffande kostnader framgår att högre utbildning i Sverige är kostnadsfri men att regeringen överväger att införa studieavgifter. Studenterna ska själva bekosta boende, resa, måltider, böcker etc. HiG ska dock vara behjälplig med att ordna boende. Studenterna måste ha tillräcklig sjukförsäkring för hela sin vistelse i Sverige.

Intervjuerna

5.7 Nedan följer en sammanfattning för vad som framkommit under de intervjuer som genomförts med studenter och personer med anknytning till HiG.

5.8 Syftet med Kinaprogrammet är framförallt att stärka HiGs internationella profil. Inställningen till Kinaprogrammet internt på HiG har inte varit odelat positiv men ingen har öppet motarbetat programmets utveckling. Tvärtom har de involverade institutionerna drivit på för att öka antalet kinesiska studenter.

5.9 För i princip alla kinesiska studenter är vistelsen vid HiG första gången de bor hemifrån. I samband med att studentantalet ökade 2007, heltidsanställde HiG därför en person med anknytning till en lärare vid HiG för att möta upp de kinesiska studenternas behov av stöd och information i den kulturella anpassningen, inför visumansökan m.m. I arbetsuppgifterna ingick även att hålla kontakt med partneruniversiteten. Vidare har lärare erbjudits särskild utbildning för att möta de kinesiska studenterna utifrån kunskaper om Kina utifrån olika perspektiv.

5.10 Information om möjligheterna att studera vid HiG lämnas i Kina av respektive partneruniversitet men har också, vid besök i Kina, lämnats direkt av HiG till universitetet, studenter och föräldrar. Därutöver har HiG översatt sin engelska hemsida till kinesiska och till denna sida länkat en sida med information på kinesiska angående studier inom HiGs Kinaprogram. Länken har sedermera tagits bort. Föräldrarna är mycket noga med vart deras barn ska studera. Därför betonas i informationen, dels att högskolestudier i Sverige är avgiftsfria, dels att Gävle är socialt säkert och det svenska samhället tryggt.

5.11 Det är i allmänhet föräldrarna som beslutar var deras barn ska studera och som betalar alla kostnader. Studenterna själva vet ofta inte vad olika avgifter avser. I princip alla vet dock att det är avgiftsfritt att studera i Sverige. Fler söker sig just därför till HiG framför universitet i USA. Det är inte troligt att studenter eller föräldrar skulle ha accepterat att betala studieavgifter.

5.12 HiG samarbetar endast med universitet och gymnasieskolor och inte i något fall med privata agenter eller förmedlare. Ansökan om att få studera vid HiG ges in till HiGs internationella sekretariat, via partneruniversiteteten. HiG sköter antagningen. Ansvarig för studieprogrammet bedömer om sökanden

har tillräckligt goda förkunskaper i engelska och matematik för att antas. Därefter lämnas besked till antagningsenheten och sedvanligt antagningsbeslut fattas. Kurserna har aldrig varit översökta varför alla sökanden med rätt förkunskaper antagits.

5.13 Studenterna har olika kunskapsnivå men majoriteten av dem har klarat studierna. Innan studenterna kommer till HiG genomgår många särskilda kurser i engelska. Efter påpekanden om låg språklig nivå har HiG tagit en mer aktiv roll i syfte att kvalitetssäkra utbildning och antagning. Samtliga studenter genomgår nu ett muntligt och ett skriftligt prov i engelska i Kina.

5.14 Det är möjligt att universitet i Kina tar ut avgifter av sina studenter för studier där. HiG har dock inte sett anledning att närmare undersöka förekomsten av studieavgifter, uppdragsutbildning el.dyl. med partneruniversiteten.

5.15 Efter påståenden om att studenterna tvingats betala avgifter för att antas till HiG, kontaktade HiG ett partneruniversitet för att utreda detta. Partneruniversitetet tillställde HiG en redogörelse för de avgifter som kunde aktualiseras för en student som sökte till HiG och avgiftsfrågan togs upp i såväl styrgruppen som projektgruppen för Kinaprogrammet. De redovisade avgifterna uppgick till motsvarande 30 000 – 40 000 SEK och avsåg engelskundervisning, visum, flygbiljetter, etc. Inte i något fall utgjorde avgifterna studie- eller ansökningsavgifter. Inte heller kunde avgifterna till sin storlek anses orimliga eller lagstridiga varför inga ytterligare åtgärder vidtogs.

5.16 Inte i något fall tillföll nämnda avgifter HiG vilket verifierats genom kontroll av HiGs ekonomiska transaktioner. Däremot har det bland studenterna förekommit spekulationer kring möjligheter att få pengar återbetalade om man uppger att studieavgifter betalats till HiG.

5.17 Visering är en kostnad som studenterna själva betalar. HiG har varit behjälplig i denna process men sedan rutinerna för visering ändrats måste studenterna nu i högre utsträckning sköta viseringen själva.

5.18 Vid visumansökan 2007 deltog HiG tillsammans med partneruniversiteten i granskningen av alla ansökningar. En person med anknytning till en lärare vid HiG anlitades för att ombesörja säker transport av handlingar till ambassaden. Denna person har dessutom lagt ut pengar för kompletterande visumavgifter då full avgifts krävts för alla studenter, och har, efter kontakter med HiG,

senare hjälpt till att byta ut/komplettera vissa ansökningshandlingar. I samband med detta publicerades, på ett av partneruniversitetens initiativ, personens telefonnummer på en webbsida som länkats till HiG. Publiceringen syftade till att underlätta kontakten med studenternas föräldrar. Därefter har telefonnumret tagits bort. Eftersom personen nu var känd för föräldrarna har denne sedermera även fått i uppdrag av flera föräldrar att hämta visa, boka och betala flygbiljetter etc. Personen har inte tagit betalt för sina tjänster utan har sett detta som att han hjälpt till när det behövts. Föräldrarna har kompenserat honom för eventuella utlägg.

HiGs hemsida

5.19 HiGs kinesiska hemsida i dess lydelse i juni 2008 har kontrollerats medelst en översättare. Någon fullständig översättning har inte ansetts nödvändig då den information som ges visat sig snarlik den information som ges på engelska. Av den information som lämnas på hemsidan samt den därtill länkade sidan, framgår bl.a. följande av betydelse för rekrytering och informationsgivning.

5.20 HiG presenteras avseende historia, profil och organisation.

5.21 Ett avsnitt innehåller utförlig information om visum. Denna innehåller enbart allmänna anvisningar helt i enlighet med kinesiska utrikesdepartementets information men inget speciellt om Sverige. Exempelvis informeras om hur man skaffar pass, vilka olika typer av pass och visa det finns osv.

5.22 En sida innehåller specifik information om hur studenter söker visum till Sverige. Förutom allmän information finns några punkter om ekonomi. Där sägs att normen för ekonomisk garanti (dvs. för studenter som själva bekostar sina studier och lämnar ekonomisk garanti) uppgår till 6 300 SEK i månaden under tio månader per år, att gästforskarlön uppgår till 12 000 SEK/mån och att högskolestudier i Sverige är kostnadsfria men att man måste försörja sig själv. Studenten måste visa att tillräckliga resurser finns för att beviljas visum som självförsörjande student. Visumkostnaden anges till 1 200 CNY.

5.23 En annan sida, en s.k. FAQ, informerar om möjligheterna att arbeta under studietiden i Gävle. Det sägs att det är tillåtet att arbeta under fyra månader, från mitten av maj till mitten av september, men att det inte är lätt att hitta arbete. Här finns även uppgifter om ungefärliga kostnader för uppehälle. Det anges vidare inte vara realistiskt att studentvisum skulle beviljas för studier i

svenska. Det framhålls att för de allra flesta grundutbildningar på svenska universitet ges undervisningen på svenska.

5.24 Att utbildningen är avgiftsfri framgår också av respektive kursbeskrivning på den engelska hemsidan, "There is no tuition for the program", vilka också klippts in i ett diskussionsforum knutet till ett av partneruniversiteten.

5.25 När det gäller engelskkunskaper för masterutbildning anges krav på "mycket bra kunskaper", TOEFL minst 550 eller engelska CET grad 6. Studenterna bör ha god förmåga att förstå, tala och i övrigt kommunicera på engelska.

6 Vår bedömning

Avtal

6.1 De samarbetsavtal som HiG träffat med partneruniversiteten i Kina får anses uppfylla de krav som kan ställas när det gäller att på ett korrekt sätt ange förutsättningarna för studier vid HiG. Inte heller i övrigt finns det anledning att rikta kritik mot utformningen av avtalen.

Informationsgivning

6.2 Det är rimligt att HiG ser till att den information som lämnas om studier vid HiG till såväl universitet som till studenter och föräldrar, är korrekt. Detta gäller oavsett om HiG lämnat informationen eller om den lämnats på uppdrag av HiG. Framförallt aktualiseras frågan om studenter och föräldrar förletts att tro att de måste betala avgifter för antagning till eller studier vid HiG.

6.3 Utöver de i artiklarna publicerade uppgifterna om felaktig information, har dock inget förekommit i intervjuer eller i skriftligt material som ger anledning att anta att HiG bidragit till en uppfattning om att det skulle krävas antagnings- eller studieavgifter för att studera vid HiG. Inte heller har förekomsten av sådan information från andra källor bekräftats. Tvärtom har framkommit att HiG i sin information till såväl universitet som till studenter och föräldrar, betonat att studier vid högskola i Sverige är kostnadsfria. Denna kunskap verkar spridd.

6.4 Mot denna bakgrund finner vi inte anledning anmärka mot HiGs hantering av Kinaprogrammet i denna del.

Kvalitetssäkring och antagning av studenter

6.5 Enligt vad som framkommit i utredningen har antagningen av kinesiska studenter skett på samma sätt som gäller för svenska studenter. Enda skillnaden har varit den programansvariges bedömning av studenternas nivå i matematik och engelska. Dessa kontroller av kunskapsnivån har skett utifrån mål om kvalitetssäkring för antagning och utbildning.

6.6 Eftersom ingenting framkommit i utredningen som ger anledning anta att någon enskild person på ett otillbörligt sätt påverkat antagningen på så sätt att en student utan behörighet antagits, finns inte anledning anmärka mot HiGs hantering i detta avseende.

Förekomsten av avgifter

6.7 Utifrån lagens krav på avgiftsfrihet får eventuell förekomst av antagnings- och/eller studieavgifter anses synnerligen allvarlig. Påståendet om sådana avgifter har också varit den mest centrala frågan för utredningen.

6.8 Det är ostridigt att kinesiska partneruniversitet tagit ut avgifter för t.ex. kurser i engelska samt service som tillhandahållits studenter som sökt till HiG. HiG har dock kontrollerat dessa avgifter och inget har framkommit som gör att de kan anses strida mot svensk rätt på så sätt att det funnits anledning att ifrågasätta dem. Inte heller har utredningen påvisat att partneruniversiteten härutöver för egen del tagit andra avgifter utan grund i korresponderande utgifter.

6.9 Beträffande antagnings- och/eller studieavgifter som påstått ha betalats till HiG, företrädare för HiG eller någon med anknytning till HiG, förekommer dessa uppgifter endast i Arbetarbladets artiklar och bekräftas inte av övrigt skriftligt material eller intervjuer. Det ska tilläggas att alla intervjuade personer gjort ett trovärdigt intryck och att det inte finns anledning att tro att rädsla eller annan omständighet föranlett någon att lämna oriktiga uppgifter.

6.10 Det kan också konstateras att ingen av de personer som intervjuats, utöver journalisten, känt till någon person som betalat nämnda avgifter. Ingen student har heller vänt sig direkt till HiG med information om att de betalat avgifter till partneruniversitet eller till någon på HiG. Vidare verkar ingen student ha kommit till HiG genom en agent som kunde ha krävt sådana avgifter.

6.11 Mot bakgrund av vad som sålunda framkommit finner vi inte heller anledning att anmärka mot HiGs hantering av Kinaprogrammet i denna del.

7 Slutsats

7.1 Utredningen har visat att HiG vid flera tillfällen vidtagit åtgärder när det gäller informationsgivning, antagning och kvalitetssäkring av Kinaprogrammet. HiG har också tillhandahållit utökad service till kinesiska studenter utifrån dessas bakgrund. I övrigt har kinesiska studenter behandlats på samma sätt som svenska studenter. HiG har varken tagit ut antagnings- eller studieavgifter från studenterna och de avgifter som i förekommande fall erlagts till partner-universiteten har varit rimliga i förhållande till given service.

7.2 Mot bakgrund av vad som framkommit i utredningen får därför framförda påståenden om korruption och andra oegentligheter vid HiG eller annorstädes, med anknytning till Kinaprogrammet, anses sakna grund. Kinaprogrammet har i allt väsentligt hanterats på ett tillfredsställande sätt och det saknas anledning att kärva att HiG vidtar ytterligare åtgärder i nu aktuella avseenden.